

አንዳንድ አስተያየት "አጉል መግሳ ወይስ እውነተኛ ታሪክ?" በሚል በዶክተር አረጋዊ በርሄ ለቀረበው ጽሑፍ

ዶክተር፣ በጋዜጤኛ ሓይላይ ሓድጉ የተደረሰውና "ፅንዓት" ለተባለው መፅሐፍ ያደረጉት ገምገማ ካነበብኩ በኋላ፣ ለዶክተርነትዎ የሚመጥን እንኳ ሳይሆን ግን ፅሁፉ አንዳንድ አስተያየት እንድሰጥ ጋብዞኛልና፣ አንዳንድ ጥያቄዎችና አስተያየት አዘል ጥያቄዎች እንዳቀርብ ይፍቀዱልኝ።

ቀደም ብዬ መጽሐፉን ማንበቤንና ማድነቄን ነግሬው የነበርኩ ንደኛዬ፣ መጽሐፉን የሚመለከት ሂስቶሪ (Tigray online) እንደጻፉ ሲያጫውተኝ፣ ለመወቅ ስለንገባ ተሎ ብዬ ወደ ኢንቴርኔት ገባሁና ጽሁፉን አግኝቼ አነበብኩት። ስለእውነት ለመናገር ደግሞ፣ ከአንድ ታጋይና ዶክተር እውነት ምሁራዊ ገምጋም ይሆናል ብዬ ነበር የጠበቅኩት፣ ሆኖም ግን ተራ ስድብና ኢምሁራዊ ገምገም ሆኖ ነው ያገኘሁት። እርግጥ ነው እርስዎም እንዳሉት የመጽሐፉ ዋና ገጸ-ባህርይ አቶ ስዩም መስፍን ናቸው። ቢሆንም ትግሉ ሲጀመር ጀምሮ አብራችሁ ስለነበራችሁ፣ ስለእርስዎም ማንሳቱ የግድ ነበርና፣ ታሪክም ስለሆነ በጣም አንስቶታል። ይህን ነገር ደግሞ የእርስዎ ባህርይና የትግሉም አንድ ክፍል በመሆኑ አልፎ፣ አልፎ የተነሳው ነገር ደስ ሊልዎት እንደማይችል የታወቀ ነገር ነበር። እርስዎም ስለነዚህ ነገሮች አላነሱም። እኔ እውነተኛነታቸው ለማረጋገጥ ቢፈቅዱልኝ፣ ሁለት ጥያቄዎች እንዳነሳ ይፍቀዱልኝ።

1ኛ፣ በገጽ 33/34 እርስዎ ባስመራ ከተማ እንደታሰሩና በተስፋይ ወንበዴ አመካኝነት አቶ ስዩም በጻፉት ደብዳቤ እንደተፈቱ የተጻፈ ነገር አለ።

2ኛ፣ በገጽ 42-43፣ "ምክንያቱ መቻልስቱን አባል ማግበትን ዝኾነ አረጋዊ ምስ ሽጉጡ አብ ኢድ ጸላኢ አትዩ አሎ።" ካለ በኋላ "በቲ ዘረባ ውን አመነ፣ ብዙሕ ሕቶ አየስዓበለንን ንአረጋዊ ፈትሐለን ንሰን ውን ኢድ ነሰኣ።" ይላል በዚህ ወቅትና ሲታሰሩ በነበረው ሁኔታ ሰው ታስሮ ካስመራ ወህኒ ቤት ወጣ ሲባል፣ በተለይ በወቅቱ አስመራ ለነበረ ሰው ሊታመን የማይችል ነገር ነው። ይህንን የሚያደርግ ሰው ደግሞ በጽህፍት ለመቀባት የሞከሩት ዓይነት ስዩም እንኳን ሊፈጽመው ሊያስበው እንኳን የሚችል ነገር አይደለም።

እስክ እንግዲህ እነዚህ ሁለት ክንዎኔዎች የተፈጸሙ ነገሮች ናቸው፣ ወይስ ጋዜጤኛ ሓይላይ አቶ ስዩምን ለማወደስ የፈለሰሩቸው ዝባዝንኬ ናቸው። መቸም እዚህ ላይ እንደ አንድ ዶክተርና ከማንም በላይ ለህዝብ ተቆርቋሪ እንደሆነ ሰው ትክክለኛውን መልስ እንደሚሰጡኝ ተስፋ አደርጋለሁ።

ሌላ ነገር በገጽ 157 አቶ ስዩም በሸራሮ ጦርነት ጭንቅላታቸው ላይ በጥይት እንደተወጉ ይናገራል፣ መቸስ እዚህ ጦርነት ላይ በመሪነት ይሁን በተመሪነት አቶ ስዩም ጦርነት ውስጥ መቁሰላቸው ተወስቷል፣ እርስዎ ደግሞ ይህንን ነገር በከፊል ክደውታል። ከዚህ ነገር ጋር በተያያዘ ስለቁስላቸው፣ በአቶ ሙሉጌታ አለምሰገድ አመካኝነት ጸሮና በነበረው የሻዕብያ ሓኪም ያለ ማደንዘዣ የጭንቅላት ቀዶ ሕክምና እንደተደረገላቸው ይተርካል፣ አስቀድመው ውሸት ካሉት ጋር በማገናዘብ ስዘሊህ ሁኔታ ምን ይላሉ?

ሌላ ነገር ደግሞ ስለ አቶ መለስ አንዳንድ የማንቋሸሽ የሚመስል አስተያየት ሰጥተዋል፣ እርስዎ ደግሞ ረዘም ላለ ጊዜ የድርጅቱ መሪ ነበሩ፣ በዚህ ጊዜ አቶ መለስ ባንድ ጊዜ ዘለው ሊቀ መንበር የሆኑ

አይመስለኝምና በርስዎ የስልጣን ጊዜ እንዴት ታቅፈው ወደ ደረሱበት ደረጃ ለመድረስ በቁ? እርስዎስ የት ነበሩ? ወይስ ይህን ነገር አሁን ነው የተከሰተልዎ ማለት ነው?

ሌላም እርስዎም እንዳነሱት በአጼው ዘመንና በደርግ ዘመን፤ በተለይ የደርግ ዘመን እርስዎ ያነሱት የ1977 ዓ.ም. ደርቅ ነው። መቸስ ደርቅ ሰው ሰራሽ ነው የሚባለው ነገር ከእርስዎ ጋር አልሰማም፤ ቢሆንም ደርቅን ተከትሎ የሚከሰተው እልቂት ግን ሰው ሊያስቀረው የሚችል ነገር ነው። ስለዚህ የአጼውና የደርግን እልቂት ማስቀረት እንኳን ከባድ ቢሆንም መቀነስ ግን ይቻል ነበር። አሁን ግን እዚህ አገር እንደምናየው የኢህዴግ መንግስት ይህንን እንዳይደገም ከፍተኛ ጥረት በማድረግ ላይ ነው። ፡ ስለሆነም ትግራይን ጨምሮ አብዛኛው ያገራቱ ገበሬ ባመት ሁለቱ በሚያመርትበት ደረጃ ደርሰዋል። እርስዎ ይህን ነገር ጥሩ አካሄድ ነው አይሉም? እንደሚመኙት እርስዎና መሰሎችዎ ስልጣን ላይ ቢሆኑ ምን የተለየ ነገር ያደርጉ ነበር?

ስለ ዶ/ር ሰለሞን ስላሉት ትንሽ አስተያየት እንዲሰጥ ቢፈቅዱልኝ፤ ይህንን ያሉት ነገር ተራ ስድብ ይመስለኛል፤ እርስዎም አሁን እርሳቸው የደረሱበት የዶክተርነት ደረጃ የደረሱ ይመስለኛል፤ ስለዚህ ወደ 'ታዋቂ ምሁር' ለመሸጋገር ጥረት ላይ ያሉ ይመስለኛል። በመጨረሻ ስላሉት ነገር "ድሮ በአፄ ሃይለስላሴ ዘመን የተመኘውን ስልጣን ስላላገኘ የቋጠረው ቂም መሰረት አድርጎ፤ አሁን የግል ቂሙንና ጥቅሙን የማርካት ደንዝዞ መቅረቱ ነው።" (ሰረዙ የራሴ ነው) እርግጥ ነው በአጼው ዘመን መድረስ የሚገባቸው ያልደረሱ ዶ/ሩ ብቻ አይመስለኝም፤ ማግኘት የሚገባውን ያላገኘ ባጠቃላይ መላው የትግራይና ሌላው የኢትዮጵያ ህዝብ ጭምር እንጂ፤ ዋናው የትግሉ መነሻም ይህ የሙብት ጥያቄ ይመስለኛል። ይልቁንስ ይህ አባባል ገሃድ ያወጣው አንድ እውነት እዳለ ይታየኛል። ይህም እርስዎ በዶ/ሩና ሌሎች የትግሉ መሪዎች ላይ በማካሄድ ላይ ያሉት ዘመቻ ከተመሳሳይ፤ ትግሉ ያለ እኔ ለምን ለድል በቃ ከሚል "የተቋጠረው ቂም" የመነጨ ይመስለኛል። አሁን የግል ቂሙንና ጥቅሙን የማርካት ደንዝዞ መቅረቱ ነው።" ዶ/ር ደፈረኝ ባይሉኝ፤ ይህንን አባባል ልክ አሁን እርስዎ ያሉበት ደረጃ የሚያሳይ ይመስለኛል።

ሌላው ነገር የእርስዎን ጽሑፍ ካነበብኩ በኋላ የሐይላይን መጽሐፍ ደግሜ አነበብኩትና፤ የሐይላይ መጽሐፍ ሲደመረው የርስዎ ጽሑፍ፤ በእርስዎና በአቶ ስዩም የነበረውና ያለው የባህርይ ልዩነት ቁልጭ አድርጎ ነው ያሳየኝ። ትግሉን አብራችሁ ጀመራችሁ፤ ለተወሰነና ፈታኝ ወቅትም አበራችሁ ተጓዛችሁ በመጨረሻ ግና እርስዎ አቋረጡ፤ እርሳቸው ደግሞ ዘለቁ። እዚህ ላይ ስለ አቶ መለስ ያሉትም ትንሽ ለውራ፤ አቶ መለስ የማግበት መስራችና የትግሉ ጀምሪ አለመሆናቸው ነው፤ ይህ አባባል ግማሽ እውነት ሊኖረው ይችላል፤ ሆኖም የትግል ጀምሪነት የራሱ የሆነ መልካም ነገር ቢኖረውም፤ ዋናው ነገር ግን ቆርጠው ከገቡበት በኋላ መዝለቁ ላይ ይመስለኛል። ምክንያቱም ወሳኙ ነገር የሩጫ ማማር ሳይሆን ቀድሞ መገኘቱ ነው።

በመጨረሻም ከድርቁ ጋር አያይዘው የተናገሩት ነገር የትግራይ ህዝብና ትግሉ በደርቁ ሳብያ የመጣውንና ሌሎች ችግር አልፈው መጨረሻ ላይ ለድል መብቃታቸው በጣም የሚገርምና የመሪዎቹ አስተዋይነት የሚያሳይ ይመስለኛል። 95%ቱም ተመልሶ በድርቅና ጦርነት የፈራረሰውን ትግራይ ለመገንባት የዋለ እንጂ እንደ ሌላው ጊዜ ዊስኪ የተሸመተበት አይመስለኝም።

ከማጠቃለሌ በፊት ስለ ሐይላይና መጽሐፉ ትንሽ ልበል፤ ራሱ እንደጠቀሰውም፤ ስለትግሉ ለመጻፍ አንድ ከመጀመርያው ጀምሮ የዘለቀ ገጸ-ባህርይ ፈልጎ ለዚህም አቶ ስዩም ማግኘቱ ይናገራል። እኔም በምርጫው እስማማለሁ፤ ምክንያቱም እኔም በበኩሌ ገጣሚ ናቸው የሚል እምነት ስላለኝ ነው።

ለመሾም እና ለከንቱ ውዳሴ ቢሆን ከውጭ ጉዳይ ሚኒስቴር ስዩም መስፍን ይልቅ፣ ስለ ጠቅላይ ሚኒስቴር መለስ ዜናዊ ቢጽፍ የበለጠ ተሸላሚ ያደርገው ነበር። ነገር ግን እርሱም ለማለት እንደሞከሩት ወጣቱ የስሙ-ጥር ታጋይ ልጅ ነው። ስለዚህም በሚገባ የታጋይ አባቱ ፈለግ የተከተለ ይመስለኛል። እንደዚህ ያለ ታጋይና የታጋይ ልጅ መመስገን እንጂ፣ እንደርሱም በመሰለ ታጋይ ዶ/ርና የህዝብ ተቆረቋሪ እንዲህ የመሰለ ዘለፋና ስም ማጥፋት ሲደርስበት ትክክል አይመስለኝም። በዚህ አጋጣሚ ደግሞ ለወጣቱ ማለት የምፈልገው እንደዚህ በመሳሰለ ዘመቻ (Character Assassination) ሳይደናገጥ የጀመረውን የብዕር ትግል አጠናክሮ እንዲቀጥልበት አይዞህ ለማለት ይፈልጋሉ። ለተጻፈው ነገር አቃቂር ማውጣት ቀላል ነው ራእይ ይዞ እቅድ አውጠቶ ይህንን የመሰለ መጽሐፍ መጻፍ ግን የዛን ያህል ቀላል አይመስለኝም።

ከመብራህቱ በርሄ (የአባተችን ስም አንድ ቢሆንም የዶ/ሩ ወንድም ግን አይደለሁም)

ሕዳር 15፣ 2002 ዓ.ም

አዲስ አበባ